

Náboženský symbolismus jako světové kulturní dědictví

Ve dnech 10. 10. - 15. 10. 2011 se v oblíbeném polském středisku zimních sportů Zakopaném konala v pořadí již třináctá mezinárodní vědecká religionistická konference na téma „*Náboženský symbolismus jako světové kulturní dědictví*“. Konference navazovala na předchozí projekt „*Material and Intellectual Culture in the World Historical Process*“ (1999 - 2010), jehož nedílnou součástí bylo mimo jiné pořádání pravidelných vědeckých setkání v ukrajinském Sevastopolu. K organizátorům letošní konference patřili Institut religionistických studií Filozofické fakulty Jagellonské univerzity v Krakově a National Preserve of Tauric Chersonesos. Do pracovního setkání se aktivně zapojili odborníci z Ukrajiny, Polska, Ruska, České republiky a Běloruska. V prostorech jednoho z komplexů *Centrálního střediska sportu – Olympijského tréninkového střediska Imperial* vystoupilo se svými referáty přibližně čtyřicet historiků, religionistů, archeologů a teologů. Během vědeckého setkání zazněly příspěvky na poměrně různorodá témata, které se pořadatelé snažili přehledně seřadit do kompaktních celků. Jak je na podobných odborných akcích obvyklé, mohli si posluchači již v předstihu díky sborníku abstraktů zvolit sekce, které je nejvíce zajímaly. Samotné téma konference nabídlo dostatečný prostor pro celou řadu tezí, metodologických přístupů a snad i pro následnou užší mezioborovou spolupráci.

První den byl ponejvíce věnován úvodním referátům tematicky vycházejícím ze samotného názvu konference. Dopoledne mimo jiné zde zazněl příspěvek Alexandra Sagana (Kyjev) popisující mechanismy i projevy nacionalizace náboženských symbolů a to v přímé návaznosti na jejich šíření. Tomáš Bubík (Pardubice) posluchačům nastínil několik zajímavých příkladů angažovaného a neangažovaného přístupu ve výzkumu náboženství. Na jeho příspěvek navazovala široká diskuze, ve které zazněly různé zkušenosti a názory vycházející ze současné religionistiky pěstované v Polsku, na Ukrajině a v Bělorusku. Dále zde například vystoupila Kazimíra Mikoš (Krakov) zabývající se atributy Paraskewy – Piatnice jakožto symboly deště a to v návaznosti na výzkumy staroslovanské mytologie spojované s bohyní Mokoš. Z dopoledních referátů druhé sekce bych zmínil prezentaci širšího projektu Světlany Karaseva (Minsk), ve kterém se zaměřuje na význam alikvotních tónů pro náboženskou praxi. Uvedený příspěvek na obecné rovině rezonoval s vystoupením Marka Váchala (Pardubice), který si kladl otázky po možnostech neutrálního religionistického přístupu k posvátnu.

Jedna z odpoledních sekcí byla z větší části zaměřena na prezentace archeologických výzkumů. Zde zazněl například referát Nikolaje Aleksejenka (Sevastopol) o nově nalezené arcibiskupské pečeti v oblasti Chersonesu, která je datována do 9. stol. n. l. V neposlední řadě je potřeba také zmínit vystoupení Jiřího Hatlase (Poznaň) o náboženském kultu panovníka v antickém Římu jakožto součásti procesu legitimizace politické moci. V druhé sekci mohli posluchači diskutovat s Kateřinou Nowikowou (Krakov, Kyjev) o „mýtech“ týkajících se zásadních charakteristik současné Evropy. Nebo si vyslechnout referát Norberta Widoka (Opolí) o pohledu třetího papeže Klementa Římského na apoštolskou sukcesi v jeho Listu Korint'ánům.

Dopoledne druhého dne konference nabídlo vedle pokračování archeologických témat také religionistické příspěvky. Například Sergej Šatravský (Minsk) poukázal ve svém textu na symbolickou reprezentaci dokonalého člověka v buddhismu. Následně po něm vystoupil Martin Klapetek (České Budějovice), který věnoval pozornost moderní islámské architektuře jakožto součásti evropského veřejného prostoru. Pohled současné religionistiky na širokou oblast islámské symboliky byl zastoupen také díky Amarovi Kanachovi (Sevastopol) a hlavní koordinátorce konference Anně Książek (Krakov). Sergej Oljunin (Minsk) načrtl základní body svého terénního výzkumu současné populace Židů v Buchaře a Samarkandu.

V rámci odpoledních vystoupení promluvil mimo jiné Slavomír Cebula (Krakov) o symbolické analogii stromů ráje stromu a „stromu kříže“, jak ji v mnoha formách reflektují křesťanské tradice. Socioložka Světlana Rjazanova (Perm) se snažila postihnout regionální aspekty rozvoje současného protestantismu na Urale. Leonard Pelka (Krakov) zase soustředil naši pozornost na ideje d'ábla ve filosofii Leška Kolakovského. Jeho kolega Ondřej Molenda (Krakov) zase poukázal na psychologický význam náboženského symbolismu. Organizátoři konference předpokládají, že texty referátů budou zpracovány do podoby kompaktního čísla časopisu

Nomos, který vydává Institut religionistických studií Filozofické fakulty Jagellonské univerzity v Krakově.

Mgr. Martin Klapetek, Ph.D.

Katedra filosofie a religionistiky
Teologická fakulta Jihočeské univerzity v ČB